

MAGYAR POLGÁR

POLITIKAI NAPILAP.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK.

Egész évre	16 ft. — kr.
Félévre	8 — „
Egy negyedre	4 — „
Egy hónapra	1 — 50 „

SZERKESZTŐSÉGI IRODA:

A lyceumi nyomdában.
Kiadó hivatal:
A lyceumi nyomda „központi irodájá"-ban, főtér, gr.
Teleki Domokos-ház.

HIRDETÉSI DIJAK

Ötásor hasábonott sor ára 6 kr. Minden hirdetés után 80 kr.
bélyegilleték.
Nagyhirdetéseknél
kedvezményes.

NYILTÉR

soronként, vagy annak helye 25 kr.
Reklamok:
hírűzésre soronként 1 ft.

KOLOZSVAR, MART. 22. 1873.

Fővárosi levelek.

CCLXXVI.

Pest, március 21. 1873.

Kedves barátom! Talán nem lesz érdektelen sem te, sem olvasóid előtt, ha egyszer saját pártunk belügyeiről is írok; annival is inkább, mivel az a kis egér, melyből jobboldali lapok elefántot csináltak, tegnap óta meg van fogva s a baloldalt a perczen határozottabban és szilárdabban van tömörítve, mint bármikor.

Azok a bajok, melyek a jobboldalon Lónyai bukása óta jelentkeznek, s melyeket e lapok hasábjain épen e napokban többször ecseteltem, tagadhatatlanul gyakoroltak némi hatást az ellenzék nemely tagjaira is. A jóhiszemű Mindenváró Ádámok egy némelyike azt hitte, hogy most már a magyar ellenzéknek nincsen más szerepe, feladata, mint a mostani, minden oldalról megtámadott és zaklatott Szilárd-kormányt megbuktatni, aztán [mikor] a világ, egész a diófaig. Egy pár lelkesült szenvedélyesebb fiatal ember még erre sem gondolt; de elkészítve hazája szomorúra fordult sorsán: keblében még a választási mozgalmakból merített, néha igen is méltó bosszúból, csakis a bukást tekinté a főcéljának, s annak következtetéseivel alig törődve.

Boldog ifjokor! Élveztünk egykor mi is, mikor azt hittük, hogy néhány nemzeti zászlóval és kókárdával újból teremjük Árpád nemzetét; később kellett tapasztalunk, hogy még a szív meleg vére, mely a haza földének göröngyeire hull, s az éljenek között előre vitt szurony hatalma sem elég!

Az ifjú vér Angliára gondol, s azt kérdi magában: mit! ha egy Gladstonét, Anglia leghatalmasabb és képebb miniszterét az ir tanúgy nemesebbül fölkarolásért meg lehet buktni, lehet-e élete egy oly miniszteriumnak, mely — kerülve nem mindenkor megengedett uton szerzett többségből, nem támogatva még saját pártjától sem, maga bevallja, hogy nagyrészt önhibája miatt tette tönkre jó időre az ország pénzügyét?

E fölfogás nem volt csodálatos, s mi természetesebb, mint hogy ezt igyekeztek szitogatni azok, kik szeretnének az ellenzék hátán emelkedni oda, honnan csufosan, a közvélemény hatalmának nyomása alatt buktak le?

De a csel nem sikerült; az ellenzék töme belátta e gesztenye kapartatásra törekvő csel, s nem ment bele a hálába.

A bal-középet nem hagyta el hideg vére; megtartá elveit, de megtartá egyuttal eddigi hidegvérét, férfias mérsékletét; megszavazta szokása szerint az államköltségek terhét az ország-

nak: meg fogja azonban tagadni a felbatalmazást (appropri atdonalis) törvényt a kormánytól.

Szilárdon fog elvi kérdésekben állani a kormányval szemben, de a haza érdekeit, mint alakulása első pillanata óta, mindenkor alá teszi a párt érdekeinek, s nem keresi a kormányvaltozásra vihető alkalmat személyes érdekekből; megvárja azt az alkalmat, midőn a bukás elvi lévén, saját magát is elvi győzelmével juttathatja kormányra.

Ime ezek voltak a tegnap este tartott értekezlet eredményei, melyekben a párt minden egyes tagja nagy örömmel és lelkesedéssel nyugodott meg.

Ez annak a roppant szakadásnak, feloszlásnak története, melyet a baloldal felől, a jobboldali sajtó, különösen a „Reform“ teleszájál hirdetett s melyet különösen az által íggyezett előidézni, hogy vezéreinket Ghyczyt és Tiszát folytonos fusionalis és coalitionalis törekvésekkel vándolta a párt háta megett! képzeltük, hogy rája most tollát és principálisa, hogy „oleum et operam sic perdidérunt.“

P. Szathmáry Károly.

Gazd. egyleti titkár Gamauf Vilmos jelentése az erdélyi gazd. egylet idei közgyűlésén.

Tisztelt közgyűlés! Midőn a lefolyt évről igazgató választmányunk nevében számolnom kell, midőn működésünknek nevezetesebb mozzanatait legalább vázlatosan feltüntetni óhajtom — örömmel jelenthetem már előlegesen is, hogy az egylet ha némi anyagi veszteséget szenvedett is, szellemi tevékenységének mezején percztől percztől nagyobb tért foglal el, napról napra biztosabb léptekkel halad a kitűzött nagy cél — hazánk anyagi s szellemi felvirágzása felé!

Az egyleti köztelek — mint fájdalom előre jövedőltek — ez évben is tetemes deficitet mutat fel. Az áremelés a jövedelmet mintegy 30%-al szaporította ugyan, de másfelől az ajánlott munkamegszoritást in praxi keresztülvinni lehetetlen volt. Az 187¹/₂ tél átkos következményeiről csak a melegebb tavasz folytán szerezhetünk biztos tudomást — ekkor láttuk, hogy kiadható csemetéinknek több mint harmadrésze elfogyott, vagy legalább oly károkat szenvedett, melyek mellett azoknak elárúsítása jó lelkiismerettel megengedhető nem volt, de a zord tél legérzékenyebben az által sujtott bennünket, hogy szépen diszoló anyafáinknak tetemes részét tönkre tette. E kedvezőtlen körülmények eléggé megfektik a kimutatott deficitet és újból is eljöttnek látjuk az időt a köztelek jövedő sorsát beható figyelmünk tárgyává tenni!

Az egylet nagyutczai kísérleti szőlője az időviszontagságaitól menten maradt.

is felhasználni. A kémrendszert ritka tőkélyre emelték, így pl. a „cabinet noir“ is, hol a leveleket mielőtt a czimzetthez jutottak volna, előbb felbon togtatták, páratlan ügyességgel dolgozott. De így is csak ártalmatlan szünnyogokat lehetett fölfedezni, politikai elefántokra nem találhattak.

És mi következik ebből? A rendőrré nézve kinek szünőrái vannak, csak egy: ha nincsenek elefántok, szünnyogokból kell elefántokat teremteni.

Ily ártalmatlan szünnyog volt egy Pesten lakó festő, S**, ki nyugodtan élt családjának és művészetének. Sohasem beszélt politikáról, nem volt összeköttetésben egy „gyanus“-al sem. De a magyar, és a „felségárló“ Vetter tábornok unókahagának férje volt. E két bűnért borzasztóan meg kelle lakolnia — az alkalom erre nem soká készt.

S. egy napon levelet kapott a fenn nevezett tábornoktól. A levél tartalma tisztán családi érdekű volt, politikáról egy szó sem volt benne. A többek között következő sorokat is tartalmazott: „Hogy van Teréz? Felgyógyult-e, visszatért már ereje? Fogok-e hamar örvendetest hallani felőle? Mond neki hogy, hogy ámbár távol tőle, mindig élénken részt veszek sorsán?“ Teréznek hívták t. i. a festő nejét, a tábornok unokahagát. Csak nem rég gyógyult fel egy súlyos betegségből.

Ugyan-e nap délutánján a festőt elfogták és a rendőrségre kísérték.

Áttérve szellemi kincsünk az „Erdélyi Gazda“-ra örömmel jelenthetjük, hogy annak ingyen küldése egyleti pénztárunknak közvetve még anyagi hasznót is szült. A részvénydíjak befizetése ugyanis a múlt évben 50%-kal emelkedett — t. tagjaink a kedvezményt kellőleg felismerve, a pénztár iránti kötelezettségeiknek is szívesebben és pontosabban tettek eleget, mint valaha.

A lap szellemi értékére nézve azonban nagyon eltérő nézetek nyilvánultak; míg az egyik olvasó, p. o. a pomológiának szánt tért sokalta, addig a másik azt kevesellette — a két hetenkénti megjelenés mellett számos sürgős ügy ismertetése késett, vagy már meg sem jelenhetett, és így közönyünk nem tölthet be tulajdonképeni hivatást, hogy közgazdasági életünknek, gyakorlati s elméleti haladásunknak hiven mutató tükré legyen.

Igazgató választmányunk teljesen méltányolta e gáncsok jogosultságát, de másrészt egyletünk kedvezőtlen anyagi viszonyai majdnem le rombolhatlan gátat vetettek minden változás elé, mely a lap többszöri megjelenésével, természetesen ennek költségeit is tetemesen emelte volna. Daczára ennek az igazgató választmány f. évi január hó 11-én tartott ülésében egy buzgó tagársunk megtette azon nagy horderejű indítványát, mely szerint az „Erd. Gazda“ már a jelen év kezdetén mint hetilap jelenjék meg. A megeredt vita végeredményében igazgató választmányunk az indítványt elfogadta, de csak azon feltétellel, hogy a nmlgu miniszterium a segélyezési összeg fel emelésébe bele fog egyezni. E hajlandóságról egy lelkes tagársunk megbízásunk folytán csakhamar személyes meggyőződést szerzett, és azt hat nap pal a hozott határozat után az „Erdélyi Gazda“ ötödik évfolyama mint hetilap kezdte pályafutását és daczára az évenként 52 nyomtatott ívre menő terjedelemnek (eddig legjobb esetben 36 ívet tett) t. tagjainknak ezután is ingyen — t. előfizetőinknek pedig az eddigi ár mellett küldetik. Az igazgató választmány a maga részéről lehetővé tette azt, hogy lapunk mint legolcsóbb gazdasági szakközlöny szerepelhessen, a szerkesztőségnek pedig legszebb feladata leendő, hogy gyámolítva tekintélyes munkatársai díszes koszorúja által, az „Erdélyi Gazda“ szellemi értékét töle telhetőleg nevelje! Így azt hisszük, lapunk a t. közönség pártfogását ki is fogja érdemelni s felkérjük közgyűlésünk tagjait, legyenek az önzetlen közhasznú vállalatnak buzgó apostolai!

Örömmel jegyezhetjük fel, hogy a nmlgu földmivelés-, ipar- és kereskedelmi m. kir. miniszterium még egy évben sem tett anynyit hazánk és egyletünk anyagi, szellemi érdekeinek előmozdítására, mint a lefolyt időszakban. Említettük már egyleti közönyünk bőkezű segélyezését, ide sorolhatjuk az erdélyi gazdák második vándorgyű-

A biztos ur hosszasan tekintett szemé közé, s végre hirtelen kitört;

„Nevezze meg ön azonnal a „Teréz“ titkos társulat tagjait!“

S. meglepetve tekintett rá: „Mi tetszik?“

A „Teréz“ tagjait és szabályait, de azonnal; „En uram nem értem önt:“

„Oh igen jól ért engem, csak nem akar érteni. Ma levelet kapott a hírhedt Vetter tábornoktól, ki a „Teréz“ titkos társulat felől kérdezősködik. Ó kul-ttag. — Nős, ön még sem szói?“

„Hisz Teréz nőm.“

„Azt bárki is mondhatná! Itt hasztalan a tagadás! Csak ki vele!“

„De uram — esküszöm“

„Nem szükség! Nos, mi volt a „Teréz“, célja.“

A festő hiába esküdzött, „Teréz“ titkos társulat volt, s annak is maradt. Mikor a bölcs belátású rendőrbiztos ur észrevette, hogy itt sem mire sem mehet, a szerencsétlen S.-t börtönbe záratta.

Nyolcz napig hagyták itten, hogy megpuhítsák. Ekkor ujjal kihallgatták. Most kiváltképpen a „Teréz“ elnöke iránt kérdezősködtek. A szerencsétlen természetesen e felől sem adhatott felvilágosítást.

A rendőrbiztos dühös volt. Ilyen makacs bűnös még egész életében nem volt keze alatt. Ehez még az is hozzájárult, hogy a festő neje kétségbe-

lőse és tárlata költségeinek fedezésére kegyesen utalványozott összeget és remekét, itt foglal méltó helyet a cselédjutalmazásra és méhkasok ingyen kiosztására nyújtott segély. Azonban mindezeknél nagyobb horderővel bírnak azon intézkedések, melyek hazánk állattenyésztésének és szőlészetének emelését célozzák, értjük a fogarasi államnémes, megalapítását, melynek előleges munkálataiban részt vehetni egyletünknek két kiküldötté szerencsés volt, értjük egy szarvas marhatenyésztételep felállítását, melyet egy választmányunk, mint az erdélyi gazdák második vándorgyűlése egyforma erélyvel és kedvező sikerrel kérvényezett és sürgetett, értjük végre a m. év óta működő szőlészeti vándortanár alkalmazását, mely szűkebb hazánk borász közönsége által osztatlan tetszéssel üdvözöltetett. Hogy szőlészeti vándortanárunk működése a jövőre nézve kellőleg rendszeresíttessék, választmányunk elhatározta, miszerint a f. évtől kezdődőleg a vándortanár egy szőlészeti idény alatti csakis bizonyos megszabott területen buzgólkodjék, mely területelosztásnál hazánk hat borvidékeit és azoknak részeit vettük alapul. Így p. o. jelenleg a nyítás kezdetével vándortanárunk a mezősegi borvidék marosi részének 85 helységébe fog indulni, ott elméleti, gyakorlati előadásait, utmutatásait megtartani és — mi kiváló fontosságú — a nékie kiosztott rovatok ívek alapján az egyes községek szőlészeti statistikáját hitelesen és tüzetesen el fogja készíteni.

A miniszterium megfizető felszólítása folytán több kisebb-nagyobb fontosságú tárgyban véleményét adtuk — és többek között kieszközöltük azt, hogy hazánkba Hutter Sámuel méhkasá in- gen-kiosztás végett elfogadtatott, hogy elismert méhésztünk oltszemi ev. ref. pap Kiss János egy népszerű méhészkönyv megírásával lett megbízva sat.

Hálás köszönettel kell megemlékeznünk a miniszterium azon előzékenységéről is, melylyel egyletünket az általa kiadott vagy segélyezett szakközlönyök és könyvekben részesíteni siet — e becses adományok a lefolyt évben is tetemesen gyarapíták egyletünk könyvtárát.

A rendes havi ülésekben igazgató választmányunk a folyó ügyeknek részint elintézésével, részint vélemény alá bocsátásával foglalkozott, legtöbb tevékenységet a m. évben a szőlészeti, kertészeti s méhészeti osztály, mindenek felett azonban a világkiállítás bizottság fejtett ki.

A kolozsvári kereskedelmi s iparkamara, valamint egyletünk is felismerve a bécsi világkiállítás nagy horderőjét, kebelükből bizottságot alakítottak, mely csakhamar egy ipari és egy gazdasági szakosztállyá külön vált. Ha ez utóbbi osztály megfeszített tevékenysége daczára sem bir fényesebb eredményeket felmutatni, ezt egy-

esésében Pontustól Pilátushoz futott, úgy hogy már felülről is kérték a „vizsgálat eredményeit.“ A biztos dühét talán még az is fokozta, hogy kezdte észrevenni, miszerint roppant bakkot lőtt.

Mit tegyen? A festőt szabadon bocsátása? Soha! Egy császári királyi hivatalnoknak nem szabad tévednie.

A „vizsgálat“-ot tehát folytatni kellett. A festőt két hónapra egy borzasztó börtönbe vetették, magafogságba.

Midőn két hó múlva újból kiakarták hallgatni, csak zavaros feleleteket adott. A szerencsétlen megőrült.

Két évre ezután a tébolydában halt meg. Hogy családjából mi lett, azt sohasem tudhattam meg.

Ez a történet szóról-szóra igaz. Nem merem megjegyzésekkel kísélni. Megtörtént — s ez elég!

Havannából.

(v) A „Times“ levelezője, ki közelebbről hosszú cikksorozatot írt Cuba viszonyairól, utóbbi leveleiben Havanna társadalmi életéről érdekes adatokat tesz közzé. Előbb azonban meg kell jegyeznünk, hogy tudósító épen nem nagyon van elragadtatva a város szépségei által, mint ezt különben idegentől megvárna az ember. Megengedi, hogy a kikötő „a legszebb a világon“, szép, de nem nagy s e- rű, hogy mindenütt vannak nyomai az elenyészett

Szerdai számunk a szent ünnep miatt csütörtökön jelenik meg.

TÁRCZA.

A „Teréz“ titkos társulat egy tagja

Egy kis történet a Bachkorszákból.

(v) Minő gyászos, végtelenül lealázó volt ez időszak, de e mellett gyakran mily hihetetlen komikus, mily megfoghatatlan — o s t o b a l! Ez évtized alatt az államot, trónt és egyházat sokszor oly kikerestett ügyetlenséggel „védték“ meg, hogy az ember önkénytelenül nevetne rajta, ha nem tudná, hogy ez ügyetlenség mennyi honpolgárnak került boldogságába, de sőt nem ritkán életébe is. Bizonyítékul szolgál erre, annyi más mellett a következő kis történet is.

„A Teréz tagja,“ — ez rejtélyesen hangzik. Hisz Teréz alatt a föld minden részében csak női keresztnevet értenek. E sorokban az olvasó e névnek egy másik jelentését is megfogja ismerni.

Az 1853-ik évtavasán volt. A szabadságharc minden nyomai el voltak törölve, az-az a hazában a sir nyugalma uralgott; a foglyok már mind fel voltak akasztva, agyonlőve, vagy más valami módon „ártatlanokká“ téve. A székelyföldi Makh bécsi őrszereküvéseivel is „elkészültek“ Magyarországon kevés dolog volt, legfeljebb itt-amott egy-egy aszonyt korbácsoltak meg. A rend- őrségnek sok munkájára volt, s az ügyes rendőr igyekezett ezeket

Orlógé tanár hirdetési meléklete.

részt a múlt év tagadhatatlanul silány termésének nagyrészt azonban a sajnos részvétlenségnek kell felírunk. A kiállításnak egyes szakain azonban méltóan leszünk képviselve s el tekintve az idő kedvezésétől függő gyümölcs- és szőlőkiállításától, megemlítjük, hogy borkiállításunk jó hírnevünknek megfelelő, gyümölcsös állatkiallításunk pedig, melyet lelkes főuraink áldozatkészsége hoz létre, remélhetőleg kiváló s kitűnő lesz. Hogy azonban hazánk és kiállításunk érdekében lehetőleg megővassanak, hogy a pénzűs külföldi figyelem mindinkább reánk irányoztassék, a kamara s egyes egyaránt szükségesnek tartották, miszerint szűkebb körű hazánk külön hivatalos képviselőt nyerjen a világkiállítás m. kir. biztosság körében és mint erre alkalmas egyént a gazd. egyesület titkárát ajánlották. A m. kormány az ajánlatot elfogadva, Gamauf Vilmost f. évi január hó végén erdélyi világkiállítás felügyelővé tényleg ki is nevezte. Midőn egyesületünk igazgató választmánya beleegyezett abban, hogy titkárát felélnél hosszabb időre nélkülözze, egyrészt a fentebbi okok, másrészt azon tekintetből indokolja ezt, mely szerint titkárának bő alkalmat nyújtván a világkiállítás, kivált gazdasági mozzanatainak tanulmányozására, bizton reményli, hogy e tanulmány hazánk és egyesületünk javára, údvére számos és hasznos gyümölcsöket fog teremni. Megnyugtatta érezheté magát egyesületünk továbbá még az által is, hogy titkár helyettesítéséről megfelelőleg gondoskodva van, a mennyiben hivatalának fogalomszaki teendőit, valamint a szerkesztőségi agendákat tagtársunk k. monostori gazd. intézeti tanár Vörös Sándor volt szíves elvállalni, a köztelek és szőlő felügyeletét tagtársunk Nagy Ferencz elnökleite alatt pedig egy külön bizottság fogja kezelni. Azonkívül gyakorlított irodai segédőrk áll rendelkezésre, mely az ügykezelés minden ágában kellőleg felhasználható.

Az erdélyi gazdák második vándorgyűlését m. évben Küküllőmegye fogadá vendégszerető ölébe, e második gyűlés is fényesen bizonyítja az eszmé életrevalóságát; mert hazánk legtovább vidékeiről is hatósági, egyleti képviselők, magánosok szép számmal gyűltek össze. A jelenleg kiosztott vándorgyűlési jegyzőkönyv már az elfogadott alapszabályok értelmében van szerkesztve s a gyűlés és tárlatra vonatkozó összes hivatalos adatokat tartalmazza. Idei vándorgyűlésünk szíves meghívás folytán a regényes Hunyadmegye székvárosában fog megtartatni s nem kételkedünk benne, hogy az eddigi érdekeltég még fokozódni fog.

Pályázati kérdés a lefolyt évben három volt hirdette: egy a Mezőség befásítására, egy a cselekedést illetőleg, végre egy az okserű karkas mivélés érdekében. A két elsőre egy-egy pályamunka be is érkezett, melyekről a bírálóat még folyamatban van; a harmadiknak határideje csak f. évi augusztus hó 1-én telik le.

A múlt közgyűlés óta egyesületünk ismét néhány buzgó taggal szaporodott, ugyanis belépésük sorrendje szerint: Velits György, r. tag. Székely Mihály, r. tag. Eöry Tivadar, r. tag.

Ezeket kívül több tag lejárt részvény-kötelezvényét újjal cserélte fel.

Rövid és vázlatos jelentésünk végéhez érkezve, bizalomteljesen a t. közgyűlés szíves ítéletére bizzuk múlt évi működésünk megíráását, fogad-

vagy jövőendő szépségeket, de egyelőre csak szagló- és hallérzéke árán élhet itt az idegen és egészen a bérkocsisok ügytelenségétől függ.

Az első, mi Havannában az idegen előtt föl-tűnik, az a női ány.

Az utcákon négyenőket kivéve alig lehet más nőt látni. Azon hölgyek, kik bármely csekély igényt vélnek tarthatni fiatalos és szépségre, soha (sem mernek kíséret nélkül az utcára lépni. Ennek következménye az, hogy a kávéházi élet teljes virágában van, és a szép nem iránti lovagiaság és tisztelet éppen nem valami nagy.

A nőhiány oka abban rejlik, hogy a 105,000-nyi lakosság legnagyobb részét papok, matrózok, katonák, hivatalnokok s még több ilyenek képezik, kik éppen nem nőülnek, és a nagyszámú bevándorlók csak a magasabb munkadíjakért mennek oda néhány évre, s ezért családjaikat nem viszik magukkal. A fényes kávéházak és vendéglőkben úgy pazarolják a pénzt, mint talán sehol a földön.

Ha már a családias élet hiánya Havanna társadalmi életének sajátos jelleget ad, úgy ezt még sajátosabbá teszi az a megrögzött gyűlölet, mi az itteni spanyolok és kreolok közt uralg. Az egyik azt hiszi, hogy a bennszülöttek lealázva, letiporva kezei közt vannak, megveti őket és tömjénez magának, míg a másik fél dühöng a járom alatt, az idegent rablónak tekint és gyűlöli, a spanyolországi zavarokra, a rabslóga-kérdés megfajtására számít, hogy ezek vagy más valami véletlen segítségével a gyűlölt spanyolokat elűzze.

A város két ellenséges részre van oszolva, és még sem lehet a barátot és ellent megkülönböztetni. De ha holnap elhangzik a: talpra! úgy azok, kik ma még barátságos viszonyban voltak egymással, két táborba oszolva halálra küzdenek egymással. Ha még tekintetbe vesszük a legutóbbi politikai eseményeket, láthatjuk, hogy Havanna oly vulkán felett áll, mely minden percben vész és halált hozhat.

ja elnéző méltánnyal a mit hazánk és egyesületünk érdekében tehetünk és ha a ma újból választandó igazgató választmány nagyobb sikert fog felmutatni, szerény tevékenységünkkel tud fogja szárnyalni, --- legyen szabad számunkra legalább egyet igénybe vennünk az önzéstelen munkával párosult ernyedetlen jó akaratot!

Körjegyzői választás Torockó-szt.-györgyön.

Torockó, marc. 21 1773

Tekintetes szerkesztő ur! Egy a maga nemében páratlan hivatali visszaélésről kíváncsom becses lapja t. olvasó közönségét értesíteni. Mielőtt pedig ezt tennem, legyen szabad megemlékeznem az előzményekről, hogy az alább elmondandók valósága ez által is hiven constálva legyen.

E hó első napjaiba vette kezdetét Tordamegye Torockó járásában a körjegyzői választás. — 8-án Torockó, Boró és Vidaly egyesített községekben. — Már előre kivolt személye, hogy ne mondjam nevezve, Torockóra a körjegyző. A szolgabíró planuma azonban csaknem a válság pillanatában hajótörést szenvedett és pedig azon nem reményített esemény következtében, hogy írónka szépen, vagy ha úgy tetszik csuful kiutasított Szolcsvárról, hol mint állít 2 és 3 ezer forint között áll a jövedelem. Nem lévén tehát kilátása az érdemes szolgabíróknak Árdecsván, hajóját Torockó partjain kötötte ki. Árdecs Torockó s a hozzá tartozó községek értelmes, belátó polgárai csakhamar észrevették a hálót, melybe jutnak, ha óvatosok nem lesznek, s így minden fenyegetést, ígéret, szolgabíró tekintély beavatkozása, ki, közbe legyen mondva, minden áron igyekezett megszabadulni írónkától, dugába dőlt; mert a roppant pressio, melyet szolgabíró és ügyesség gyakoroltak, semmisnek nyilvánult a nép önzettség meggyőződése előtt. Így aztán az írónk ur kénytelen volt 4 mond négy szavazattal beérni. E kudarc után volt még választás Lopsán s miután itt egyetlen szavazatot se kapott, reményeinek ne továbbja Torockó-szt.-györgy s a hozzátartozó Gyertyános és Bedő voltak. Itt talált is pártra két egyéniség személyében; ezek közül egyiknek falusbíró volt ígérvé, de e mellett mint speculáns embernek kilátása volt, hogy nagy hasznát veendi egy olyan embernek, mint az írónk ur.

17-én beköszöntött a várva várt nap. Reggel csak két pályázó körül csoportosult a közbizalom, az írónk urról szó sem volt. De a következő később meggyőződött mindenkit a felől, hogy a nép a jobbgyörgy községében sem nyelől nagyobb elnyomatás alatt, mint időkben. Összegyűjtve ugyanis a három község választóit egy korcsmába s derekasan itatni kezdik a szolgabíró jelenlétében s midőn jól állottak; egy mellékszobába szőlőjűk előlgedi kezelekre. Meggyőződött, hogy a nagyenyedi collegium első virilis T.-szt.-györgyön, ennek megbízottját a szolgabíró ur az értekezletből kiutasítja azon egyszerű okból, mert meggyőződését nem tagadta meg s nem állott az ő, illetőleg írónka partjára. Ez megtörténvén, szónoki tehetsége összességével kezd a Sz. ur a kapacitálást. — Állott pedig a szónoklat ilyen-forma szavakból: „Ha nem szavaztok arra, kit én akarok, jaj nektek, mert annyi uti munkát nyomok nyakotokra, hogy az egész nyáron lesz mit dolgozzatok; ha pedig akaratomat teljesítitek, én is jobb leszek, mint eddig voltam sat.” Így tartott ez az értekezlet d. e. 9 órától 12-ig, ekkor megtörtént a szavazás s 26 szavazattal 7 ellenbe meglelt választva az írónk ur.

Na de a kijózanodás után bezzeg van mea culpa; a választóknak nincs maradásuk a nemválasztók között. „Azért küldtünk mi titeket választani, hogy olyan egyénre szavazzatok, akit nem csak mi, de az egész járás gyűlöl s akit a többi községek kiutasítottak, több okokból, ti befogadjátok?” Mind hiába! A szolgabíró ur célt ért: a fenyegetések, ígéret megfajták hatásukat.

Az írónk ur körjegyző lett, s tágas tér nyílt basáskodó hatalmának gyakorlására, melyre az írónk elégé nem jogosithatta fel. Úgy tudjuk méltányos pennás adatot be az alispánokhoz a választás törvénytelenége ellen. — Meglátjuk mily eredménnyel. —

a+b.

Külföldi szemle.

Március 24-én.

A francia terület felszabadítására vonatkozó szerződés nagy meglepetést és örömet keltett a republikánusok sorában, s nagyon megerősíté Thiers kormányának állását. Mielőtt nyilvánosságra jutott a szerződés létrejöttének híre, azonnal számos üdvözlő feliratot kapott s még most is kap Thiers, az ország minden részeiből. — Mint hírlik a centrum azon indítványt szándékszik terjesztetni a nemzetgyűlés elé, hogy Thiers élethossziglan köztársasági elnöknek választassék. — Rem u s a t gróf a francia külügyminister egy a párisi spanyol követhoz, Olozagához intézett levelében válaszul Castellar memorandumára, a választók kitetszik, hogy Franciaország tényleg elismeri ugyan a spanyol köztársaságot, de a formai elismerést illetőleg, úgy látszik, még bevárja a további eseményeket, s ki-

vált azt, hogy az alkotmányhozó cortes a respublicát s annak kormányát véglegesen megállapítsa. — A bonapartista párt — mint a „Pays“ írja — mihelyt a németek odahagyandják a francia területet, azonnal erőlyes hadjáratot fog kezdeni a napoleoni restauráció mellett.

Az olasz kamara márc. 21-én folytatott Nicotera k a költségvetés fölemelésére vonatkozó indítványa tárgyalását. A pénzügyminister ragaszkodott pénzügyi tervéhez, azonban megígérte, hogy a szőtt árak megadóztatására vonatkozó törvényt elő fogja terjesztetni, egy a bekebelezési és bélyegilletékek felemelését és a kincstári szolgálatnak a bankokra való átruházását, miáltal a hadi költségvetés költségeit föemelhetni reméli a nélkül, hogy az által az egyensúly megzavarodna. A hadügyminister kijelenti, hogy az ő tervei kivitele után Olaszország minden támadást visszautasíthat. A tengerészeti miniszter Nicotera k válaszul kijelenté, hogy sok olasz hadihajó kitűnő állapotban van. A kamara ezután 153 szavazattal 100 ellen jóváhagyta a miniszterelnök által egyedül elfogadhatónak nyilvánított napirendet, mely bizalmat fejez ki az iránt, hogy a miniszterium az ország védelméről a legjobban gondoskodni fog. — Ratazzó a kamara baloldali tagjaiból halad a pártot szándékszik alakítani, melynek célja a nemzetiség szilárdítása, a szabadsági eszmék fejlesztése s a tartományok anyagi helyzetének szilárdítása lenne.

Madridból, jelentik hogy a hivatalos lap megerősíti azon hírt, miszerint Dorregaray s több más karlisták a francia határ közelében megverettek. Ugyancsak a hivatalos lap jelenti, hogy a carlistákban Alsasua elleni támadása is visszaveretett. — Azt hiszik, hogy a spanyol nemzetgyűlés e hét alatt az összes függőben levő rendszabályok tárgyalását bevégezzend, s ezután üléseit felfüggeszti; a cortes véglegesen helybenhagyá az önkéntes zászlóalj iránti javaslatot. A barcellonai bank s még néhány ottani magánbank Figuerasnak 5 millió pesetányi kölcsönt ajánlottak fel.

Konstantinápolyból távirják márc. 21-ről, hogy az orosz követ, Ignatiev tábornok tegnap egy jegyzőkönyvet írt alá, mely által orosz alattvalók jogot nyerne, Törökországban ingatlan vagyont szerezhetni. — A jegyzőkönyv az oroszokat még egyéb kedvezményekben is részesítené, melyekből a más hatalmak kizárva 1866-ban, aláírt jegyzőkönyv által a katalánok kizárva voltak ezen hatalmak azonban ugyan-e kedvezményeket a maguk alattvalói számára szintén igénybe vehetik. — A szultánnak 20-án leánya született.

Nyílt levél. A „Kelet“ szerkesztője, tkts. Szász Béla egyetemi tanár urhoz.

A közel múlt télen, az ön felelőseége alatt megjelenő lapban, a helybeli színház zenei működése felől, annyi helytelen, és oly móddal írt közlemények jelentek meg, miszerint, ha a dologgal csak félig esmerős közönség, azokat mind készpénz vette: a színház, és az ott működő zenész szakemberek hitelének, a közönség szemében a O. pontra kellett szükségképp alá süllyednie.

Ezen helytelenségeket betetőzte a „Kelet“nek f. évi 69-dik számában, a „Büvös vadász“ról hozott közlemény, melyben egy „begriffstüzig“ ember oly dolgokat hord össze, hogy a halhatatlan Maestro iránti kegyeletemnél fogva kénytelen vagyok, az ezen közlemény által bennem felkeltött undornok, a nyilvánosság terén kifejezést adni.

S midőn ezt teszem, bátor levelek, a felelős szerkesztő urat kérdezni:

- 1-ször. Megolvassa-e naponta mind azt, mi lapjában kinyomatik?
- 2-ször. Zeneértő ember-e?
- 3-szor Tudja é, hogy a nagy közönség kicacagja azokat, kik olyan dolgokról mondanak ítéletet, mikhez nem értenek?
- 4-ször. Mit akar tulajdonképp elérni a lapjában megjelenő, és csak a színház ügyének ártó botrányos közleményekkel?
- 5-ször. Feltette, hogy ön, a nyomás előtt naponta megolvassa lapját; hogy ön zeneértő; hogy nevétséges lenni nem akar; hogy a kolozsvári színháznak barátja: miképpen engedhetette meg ön mégis, hogy abban a lapban, melynek minden betűjeért önt vonják feleletre, vagy kaczagják ki, a dalmű felett, melynek zenéjét a világ minden kompetens zenebírálója classicusnak ismerte el, valami higvelejtő gerkőcz kimondja az anathemat, és olyat állítson, hogy a kolozsvári közönség ez estve azért nem ment Bergherhez, mert a „dallam összeállítására nézve nem a kitűnőbbek közé tartozó“ dalműben, holmi szörnyek is fordulnak elő?

Kolozsvártt 1873, március 23-án.

Jakobi

a kolozsvári nemzeti színház karnagya.

Értesítés.

Vonatkozással f. hó 6-áról keltezett érestitsemre, bátor vagyok a t. kiállító urakat figyelmeztetni, miszerint a világkiállításra szánt tárgyak beszállításának határideje legközelebb lejár.

Felkérem ennél fogva a t. kiállító urakat, szíveskedjenek f. hó 25-étől legkésőbb 28-áig tárgyaikat csomagolásra készen a megfelelő ládával együtt

hozzám beszállítani. A tárgyak általam számba vétetnek és nyugtáztatnak, továbbá jelenlétemben csomagoltatnak és a ládák a megfelelő jegyzék, czimlapok és szalagokkal ellátatnak.

Ha a t. kiállító urak bármely okból tárgyaikat otthon óhajtják csomagolni, szíveskedjenek a kellő utasítás és nyomtatványok elnyerése végett mielőbb hozzám fordulni. A zártan átadott ládákat, mint ilyeneket nyugtatni fogom ugyan, azonban az állítólag bennük foglaltakért felelősséget nem vállalhatok.

Március 28-án túl sem tárgyakat, sem csomagolt ládákat el nem fogadhatok.

Kolozsvártt, 1873. március hó 24-én.

Gamauf Vilmos

erdélyi világkiállítási felügyelő.

HIRHARANG.

Kolozsvártt, Március 22

Lapunk előfizetőit tisztelettel kérem, szíveskedjenek megrendeléseiket minél előbb megtenni, hogy a lap szétküldésében semmi akadályunk ne legyen. Későn jövő előfizetőinknek — mintán fölsőleges példányokat nem nyomathatunk — a legjobb akaratunk mellett sem küldhetünk teljes számú példányokat.

Előfizetési feltételeink maradnak a régi-ek, félévre 8. frt évnegyedre 4 frt.

A „Magyar Polgár“ és „Jónás lapja“ együtt rendelve meg évnegyedre 5 frt. 50 kr félévre 10 frt. 50 kr.

A Jónás lapjából még néhány teljes számú példánnyal szálghatunk.

A kiadó-hivatal.

A Nagy Péter pártbuzgalma, mely a városi ügyekben már dictatóri szerepet kezdett játszani Filep Sámuel főispánnal, a legközelebbi tartott városi képviselői gyűlésben ismét csüörtöktől mondott. A sok látás futas mind kárba vezett, s a bukkott párt szontyoludól képpel tapasztalta, hogy vereséget vereségre szenved, tapereit nem tudja ugy elfélszkelni, hogy azokkal a választások ideje alatt tetszése szerint lehessen működni. Az igazságot bizottságba határelt szavazati zűbisséggel megválasztattak. Simon Elek. Fekete Pál. Ifj. Tauffer Ferencz. Ürmösi Samu. Krémer Ferencz. A bírálóbizottság tagjai lettek: Jakab Elek, Biasini Domokos. Bogdán István. K. Papp Miklós. Tamási Sándor Végre választási elnökéke választattak, Wolff János, b. monostor stb. Simon Elek, b. közép stb. Galgóczy Károly, óvár stb. Olasz Károly, hideve stb. A városi főispán Filep Sámuel ur láthatja ma már, hogy Kolozsvár képviselő tület s polgárait nem lehet arra a notára tánczoltatni, mint a jámbor szamosújváriakat. Itt nem lehet basáskodni mindeben. A választások alatt különben, azt hisszük: még sok más dologból is fog Nagy Péter püspök és az ő Filep Samuja kiabándulni. Jól laktatták Kolozsvár polgárait, s így nem csodálkozhatnak, ha szabadulni jgyekeznek olyan befolyástól, mely soha sem termelt még jó gyümölcsöket.

Bak Lajos helybeli műasztalos pár napig közszemlére tette ki azon könyvszekerényét, melyet a bécsi világkiállításra küld fel. E mű valóban diszes, s nagy szorgalommal van kidolgozva. Az alak és faragványok egyenként a mester jó ízlése mellett tanuszkodnak. A szekrény tetején Petőfinek fából faragott mellszobra áll. A kivitell ennél is szerencsés, s csak örülhetünk, hogy Kolozsvárnak ilyen kitűnő műasztalos is van. — A szekrény álya — mint halljuk — 1200 forint lesz. Közlebről indítják utra, — még pár napig látható lesz.

Beküldetett. Lapunk mai számával veszik t. olvasóink R. v. Orlicé math. tanár felhívását a lottójátszókhöz, mely módszer szerint nincs kizárva a valószínűség, hogy nyerni is lehet.

(v) Leonidas és Miltiades mint bankalapítók. E két világhírű görög bizonyára nem hitte volna, hogy valaha ők is a bankalapítók beláthatatlan sorában fognak helyet foglalni. Egy konstantinápolyi távirat t. i. azt jelenti, hogy bizonyos Leonidas és Miltiades urak ott új bankot hoztak létre. Hogy valami, ügynökséget“ nem állítanak-e fel a thermopyláknban is, még bizonyosan nem tudhatni, de megeshetik; hely az effélékre ugy sincs már sok.

(v) Keleti typhus. Az „Ell.“ azon tudósítást veszi Rimaszombatról, hogy a bányáve-fel-füleké vaspálya munkásai között már négy hónap óta dühöng a keleti typhus, s daczára ennek a fővállalkozó, bizonyos porosz ur, semmiféle intézkedést nem tett és nem is tesz a járvány elfojtására, úgy hogy ez, e hanyagság miatt mára számszerű falyvakban is elterjedt, s roppant mérvben pusztított.

(v) Fogadás. Egy bécsi kávéházban két egyén közlebről meglehetősen nagy összegben a felett fogadott, hogy hány olyan ember van Bécsben, ki a tavaszon s nyáron, ha egészségi állapota s pénzügyi viszonyai megengedik is, sem a prater sem a világkiállítási palotát nem fogja meglátogatni. A fogadók egyike azt állította, hogy ezer ilyen ember sincs, a másik pedig kijelentette, hogy maga részéről a fogadást csak azon esetben fogja megnyertnek tekinteni, ha a nemlátogatók száma a 12,000-et meghaladja. Páris és Londonba intézett táviratok következtében már megtudták, hogy előbb

bi helyen a világiállítást 150,000, a londonit pedig épen 500,000 városi lakos nem látogatta meg. E számokba a hat éves gyermekek még nincsenek befigyaltva.

(v) **A világiállításra** Borsodi Demeter Lajos maros-vásárhelyi kereskedő egy székely házat és galambbúgos kaput küld.

(v) **Tisza Kálmán** szolgáját, ki a napokban 1900 ftal Debreczenből megszökött, Békésen elfogták. Az eltalajdonított pénzéből csak néhány forint hiányzott.

(v) **Nászajándék.** Borszék Gizela főhercegnőnek nászajándékul „Borszék monographiája” egy diszpéldánya mellett, száz üveg borvizet küld. A monographiát, mely még a világiállítást kezdete előtt ki fog adni, dr. Cseh Károly szerkeszté, a szék 62 különböző pontról felvett fényképeivel, magyar, német, francia és angol nyelven. A magyar kiadás egy másik diszpéldányát ugyancsak száz üveg borvizzel a király és királyné felségeinek küldik.

(v) **A hivatalos lap** tegnapi száma jelenti, hogy Török Albert volt urbéri törvényszéki bíró a csikszereai királyi törvényszék mellé ügyessé neveztetett ki.

(v) **Liszt második hangversenye** Pesten f. hó 22-én folyt le; a nagy mester márcz. 31-én több buda-pesti jótékony intézetek javára még egyszer játszani fog.

(v) **Derssin új czirkussa** a bombatérén — pesti lapok szerint ritkítja pártját. A lovarda 20,000 ftal kerül és 48 óra alatt felállítható, páholy szerkezete vasból van. Derssin a világiállítást alatt Bécsben fog előadásokat tartani.

(v) **Auersperg Sarolta** hercegnő, pozsonyi szerencsétlen esete alkalmával szenvedett égési sebei következtében f. hó 21-én reggel meghalt. Leánya — a szerencsétlen eset másik áldozata — azonban már gyógyuló felben van. — Az elhunyt hercegnő gr. Szapáry belügy miniszter nővére volt.

(v) **Egy japáni herceg** érkezett, mint távirják — Yokohamából ötven napi utazás után egy francia gőzösön Triestbe.

(v) **Egy méregkeverő nő.** Mint Londonból írják, Cotton Máriát — kiről annak idején mi is tettünk említést; — rábizonyítván, hogy anyját férjét, kedveseit, s több mint husz saját és mostoha gyermekét 1865 óta arsenikkal rendre meggyilkolta — halálra ítélték, s az ítélet közelebb fog végrehajtani.

(v) **A pesti nemz. színház ügyeit** — a „Hon” értesülése szerint — mig az összehívott enquéte munkáját be nem fejezi, Orczy távozása után, egy ideiglenes bizottság fogja vezetni, s így az igazgatói államas egyelőre betöltetlenül marad.

(v) **Roncsoló toroklob.** Az „Erd.” Kézdí-Vásárhelyről azon tudósítást veszi, hogy a roncsoló toroklob Háromszék felvidékén oly aggasztó mérvben pusztít, miszerint „számos egyéb más eset” mellett, Dálnokon közelebb az iskolázást voltak kénytelenek beszüntetni, s dacára ennek az intézkedéseknek még nyomasztó látható. Mint az „Erd.” tudósítója írja, épen így van ez Csikszékben is; az egészségügy mindkét helyen a leghangoltabb, legelszomorítóbb állapotban van. Belügyminiszter ur...???

(v) **Gróf Fredró „A mentor”** című három felvonásos vígjátéka f. hó 21-én került először színre a pesti nemzeti színházban. Pesti lapok általában véve jó véleménnyel vannak az új darab iránt.

(v) **„A Mentor”** előadása alkalmából a „Ref.” megragadja azon „ritka alkalmat” hogy Kassainét játékaért megdicserje. — Nagyon kár egy olyan tehetséget, mint Kassainé, paragon hagyni, és iránt már többször fel is szólaltak a pesti lapok, figyelmeztették erre az igazgatóságot, de azért most is „rendesen csak a színházi páholyban látható” és alkalmá kitűnhetni, épen nagyon ritkán van.

(v) **A lövölde alakuló közgyűlése** vasárnap délelőtt tartatott meg a tanácsház nagy termében. A gyűlés vezetésére elnöknek Pál Sándor és jegyzőnek Moritz István kiáltattak ki. Elnök felszólítására dr. Haller Károly, mint a tervrajzok megvizsgálására kiküldött bizottság egyik tagja előadja, hogy a bizottság véleménye szerint a Zimmermann féle terv, nemcsak olcsóságánál, hanem célszerűbb berendezésénél fogva is, jobb és előnyösebb a másikonál. A közgyűlés ennélfogva Zimmermann tervét elfogadja. Ez után az elkészített alapszabályok olvastattak fel, miket a közgyűlés csekély módosítás után magává tesz és megerősítés végett felterjeszteni határoz. Elnök erre egy ideiglenes bizottság megválasztását hozza javaslatba, mely az egyet ügyeit vezesse és az építkezésekre felügyeljen. E bizottság következőleg alakul meg: Pál Sándor elnök, pénztárnok Demjén László, ügyvéd Dobál Antal, bizottsági tagok: Haller K., Moricz J., br. Huszár A., br. Bánffy D., dr. Grosz, Tompa I., Taufer F., dr. Csiky U., Zimmermann J., Ritter és Lichtenegger Ignác. — Ezzel a gyűlés eloszlott.

(v) **A magyar kereskedelmi és számla-bank** létesülését már biztosítottak tartják, minlán erre nézve a legkínzóbb külföldi pénzügyezetek részéről történtek ajánlatok. A bécsi Bankverein, az osztrák pénzügyminiszter egyenes felszólítására, alkalmasint viszsza lép az escompte-bank alapításától; a „N. fr. Pr.” ez új bank létesítésében az osztrák érdekek veszélyeztetését látja.

— **A lengyelek s a föderalisták.** A Krakói „Kraj” a Bécsben tartott föderalistikus konferenciáról így ír: Czartoryski György és Sapieha Ádám hercegek, Smolca és Smarzewsky urak a föderalisták konferenciájában részt vettek, melynek célja az volt, hogy a centralisták elleni eljárásnak programját megállapítsa. Miután delegációink részéről a centralistákkal egyetértésre jutni minden kísérlet meghiúsult, az említett urak által elfogadott ut legtermészetesebbnek látszott, t. i. a föderalistákkal szövetséget kötni és a bécsi centralisták vágyai ellen közösen eljárni. Elismerjük — mond nevezett lap — hogy köztünk és a csehek közt még nagy nézetkülönbség uralkodik; de a német hegemoniának terrorizmusa kényszerít minket e lépésre, mint egyedül lehetségesre. A szövetség ámbár még nem bevégzett tény, de ezen pillanatban szükséges és annak folytán elkerülhetlen is. A fentebb említett urak nem követik az ugynevezett szabadkéz politikáját, hanem az országot és a delegáció tagjait mindenről fogják értesíteni.

— **M. Váshely lakóit** a 20-án d. u. 1 órakor kiütött tűz még 21-ére viradó éjjelen is mind remületben tartá. A rom. kath. nagy gymn. épületének fedélzete néhány percz alatt teljesen elhamvadott, de a szomszéd Görögféle ház belső építkezése annyira hozzá-férhetlen volt, hogy a tűz még 21-iken hajnalban is félre veret a hangokat. „Ég az Apolló, ég a színház, meggyult a Pál Károly háza!...” s több ily kiáltás hallatszott, melyek bár nem voltak valódi, de az éjjeli rémülésben hitelre találtak. 21-én reggel a városi polgármester és főkapitány érlely intézkedése és személyes vezetése mellett a tüzet sikerült teljesen kioltani.

— **Márczius 15-ike Londonban.** A londoni magyar egylet Dióssy elnökle alatt kegyeletesen megülte mult szombaton 1848, márczius 15-ének évfordulóját. Jelen voltak a többek közt a „Daily News” szerint dr. Röth, Schäffer lovag osztrák-magyar consul, Stockinger osztrák-magyar alconsul, Gerstenberg, Reuter, Vidék és Blum urak. A lakoma végén, melyen kizárólag magyar nemzeti ételek, egyebek közt a „gulyás” is, nemkülönben magyar borok nagy választékban és bőségesen szerepeltek, Dióssy a királyra és alkotmányra mondott felköszöntéssel nyitotta meg a toasztok sorát. Eltette ezután a királytól és az országot, majd Schäffer lovagot és Stockingert, kik közül az első német, a második magyar nyelven viszonzta a felköszöntést. Végül elnök 1848. márcz. 15-ének emlékére” emelte poharát, felemlítvén ama nap eseményeit, a halhatatlan 12 pontot. Elmondá, hogy ama nap hősei, a lelkesült ifjak nagyobb része a csatamezőkön vértet el s ma már csak kevesen vannak közülök életben, nevék azonban él a nemzet hálás emlékezetében; mert nekik köszönheti Magyarország mai kedvezőbb helyzetét. E beszéd lelkesült „Éljen!”-ekkel fogadtatott. Ezután a „Hymnus”-t énekeltek el s Balázs ur Petőfi „Talpra magyar!”-ját szavalta el. Végül Vidék üritett poharat az elnökre. Új színt kölcsönzött az estélynek két magyar czigány megjelenése, kik kedélyes magyar dalokkal fokozták a társaság vidám hangulatát.

— **Egy csodabogar.** A „Somogy” írja: A lapok által annak idején égis magasztalt olasz csodatorvos jelenleg meggyenkben Sásdon működik, honnan Pécsre készül. Neve: Sabatinó Utusievi, livornói illetőségű okleveles sebész s egy m. kir. belügyminiszteri engedély birtokában, Magyarországon keresztül-utaztában — a fővárost kivéve — mindenütt szabad fogat huznia és külső sebeket gyógyítani. Sásdról tudositanak, miszerint 5 nap alatt annyi beteg fordult meg nála, hogy a Kaposvárt szerzett 1000 ftal bizton 2000-re nötte ki már magát. Midőn vasárnap mise után kiállított, meglepő aranyozású és rezes szerszámtól csillogó négy lovas fogatával a templom előtti térre mindenekelőt kirakott a koci tetejére egy batteria flastrommal telt üveget, egy halálfejet s egyéb holmi bámulatos dolgokat; majd trombitált és csemetgett, mire olasz nyelven dictionni kezdett a kocsiját körülálló nagyszámu közönségnek, mely beszédjét kísérelő, egy kaposvári öreg kiszolgált katona sallangosan oly módon értelmezé, hogy principalisa csakugyan csodatorvos, ki fogat fájdalom nélkül huz, minden sebet, holt tetemet egy pillanat alatt meggyógyít, és olyan kecskesnek van birtokában, hogy az illető, a ki azzal él, sohasem betegszik meg, — és azért felszólítja a közönséget, hogy éljen a kedvező alkalommal s itt tartozkodása alatt okvetetlenül forduljon hozzá. És a belügyminiszterium ily dolgokra engedélyt ad?

— **Szerencsétlenség.** A pesti kapitányi hivatalnál f. hó 19-én éjjel jelentés tétetett, hogy a korházutazásban lakó Semsey Pál kir. táblalőr lakása első emeletéből leugrott vagy leesett és azonnal szörnyet halt. E jelentés folytán egy orvost s biztost azonnal kiküldtek a hely színeire, hol az álladék felvétele alkalmával következő körülmények állapítottak meg: Semsey Pál este fél 9 órakor jött haza, állítólag József főherczegnél volt ebéden és Hodossi Imre ügyvéd országgyűlési képviselővel, közeli rokonával vacsorához ülven, annak elköltése után 10 óra t. tájban szobáza szerint az esti lapot magához véve és a szobaleánytól a kulcsot elkérve égi gyertyával az árnyékszékre ment, hol az esti lapot el szokta olvasni. Alig lépett ki azonban lakásából, midőn erős zuhanás hallatszott, melynek

a szobaleány semmi fontosságot sem tulajdonított. E zuhanás a ház mestert álmából felriasztotta, ki rögtön az udvarra sietett és legnagyobb bámulatára Semseyt arcczal a föld felé ledulva s már holtan találta. A hulla a cselédség segélyével azonnal a szobába vitetett és élesztési kísérletek tétettek, melyek sikertelenségét azonban az orvos csakhamar belátta. Azon helyen, hol a hulla feküdt, csekély mennyiségű aludt véren kívül a magával vitt esti lap s a gyergyatartó is megtaláltatott, sőt mellette feküdt szivarszipkája is összetörve (mert szivarozva ment ki). — Ezen körülményeknél fogva és mivel e folyosó rostélyzatának magossága csak 34 hüvelyk, melyen egy közép magasságu egyén kevés vigyázatlanság mellett könnyen felfordulhat: valószínűbb a feltevés, hogy a szerencsétlen eset nem öngyilkosság, hanem a véletlen következménye, vigyázatlanság által lön előidézte. A szerencsétlenül járt fiatal özvegye annyira szívére vette e borzasztó esetet, hogy örülési rohamok lepték meg és a lipótmezei tébolydába kellett szállítani.

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő:
K. PAPP MIKLÓS.

NYILTTÉR. *)

Nyiltzó ns. Doboka-megye tekintetes bizottmányához.

Vasas Szt.-Ivány, 1873. márcz. 16.

Sohasem éreztem késztültségem hiányát annyira mint e perczben, midőn hivatva láttam magamat felszólalni azon számos visszaélésekért, melyeknek évek óta tanuja vagyok, de melyeket ma már szó nélkül nem hagyhatok. Nem! tartozom ezzel családomnak, mely földig tiportartott a gyalázatban, tartozom ezzel azon embertársaimnak, kik a szolgabírói omni potentia által sujtatva, sérelmeiknek orvoslását csak azon boldog hitben találják „bag” séma asia e renditult dela Domuedieu” (hiszen Istenlőt úgy van rendelve.)

Hogy kiről akarok szólni, azt önök mélyen tisztelt uraim már eddig is tudják; de megnevezem, hogy tudják meg azok is, kik nem ösmerték.

E férfiú nem más, mint Kászonyi Ferenc „Buza”-járás szolgabírája.

Ez azon férfiú, ki már a Bach-korszakban is jelen minőségében szerepelt s hivatalában túlbuzgóságában, mint most, akkor is annyira elragadtatta magát, hogy nem egyszer történt ellene feljelentés;

Ez azon férfiú, ki 1870-ben saját erdőpásztorát a sz.-bírói székhelyen megtevév f.-bírónak, oly gondot fordított a cselédje által két évig kezelt községvagyonára, hogy az ahig 100 ftal álló község tulajdonsága, az eladott községéből begyűlt majdnem 1200 ftalnyi összeget elkezelni engedett; s dacára annak, hogy a községvagyon kezelője — rendesen — a község bírája — minden év befejeztével tartozott volna évi számadását a községi vagyonról nyilant, a községi birtokosok előtt megtenni; ezt nem cselekedte, hanem a község híre nélkül, principalisa irodájában, egy pár hű szolga jelenlétében tette meg — Ugy hogy midőn a község gyanuja e titkoszerűség s a principalisa omni potentiajára támaszkodó f. bírónak elkövetett hivatali visszaélése által, — mit különösen a község híre nélküli jogtalan erdőeladások és a község tehénbikája általi üzérkedéssel tanusított — oly mérvet öltött, hogy két évi bíráskodása elteltével számadásra kényszerítette, nyomra jöttünk a legfurfangosabb módon elkövetett sikkasztásoknak; — mit azonnal feljelentvén a fennnevezet szolgabírónak, nem csak hogy segédkezet nem nyújtott a tolvajság gyökeresebb kutatására s a bűnös üldözésre; hanem a legnagyobb megbotránkozásra hivatali teljhatalmával védelmére állott a bűnösnek, annyira, hogy a község megbizottjának kerekén kimondta, miszerint nem enged, hogy börtönbe tétessük, mert cselédje. — Mi nem tudván a utat, melyen ily gonosztevéket utolérni lehet, kikértül a megyei számvevőt a községi vagyon kezeléséről számadások ujbol átvizsgálására; — ki tisztében eljárva, a hatalmas principalis védelmezése dacára is, csak első évi vagyon kezelésében — mert a 2-ik évi elmaradt-mintegy 50 o. é. ftalnyi sikkasztásnak jött nyomára, oda nem számítva a csak tudomásommal mintegy 40 o. e. ftalra menő büntetéspénzeket és a község bikája általi üzérkedéssel harácolt ki tudja mekkora összeget. Azonban mindezeknek dacára be kellett érünk annyival, mint a hatalmas principalis akarta, t. i. ha már rajta kaptatott a lopáson, fizesse vissza.

Ez azon férfiú, ki alkotmányos jogaink legsebbebbikét, a szabad választás tét nevésegessebb tette, midőn a törvényhatóságok szervezésével bizottmányi tagokul járásában, kipróbált hű bajnokait a tudatlan néppel megválasztatta; a községek szervezése alkalmával pedig székhelyén a megválasztandókat akképen állított össze, hogy mig egyfelől éreztette akaratát a tudatlan néppel, másfelől a hűvek papírra feljegyzett neveit fiával markukba nyomatta a választóknak, hogy tudják meg kire, s legyen mivel szavazzanak; — magától értetődik, hogy a hívek között első helyet foglalta el azon hű cseléd, kiről szoltottam.

*) A rovatban megjelölt czirkusokért Szerkesztőségünk felelősséget nem vállal el.

Szark.

Ez azon férfiú, ki az önök előtt ismeretes járási börtön felépítésével a megyék történetében hallatlan visszaélést követett el, oly visszaélést, melyet önök gyűlésükben nyilant tolvajságnak, zseb-vágásnak neveztek — S mit tettek önök ekkor? leszavazták a tisztí ügyész indítványát, ki a törvény értelménél fogva üldözni akarta a bűnöst, s beérték egy pár ilyen jölelkűnek azon ajánlatával, hogy fizesse vissza a mit jogtalanul felcsikart.

Hogy mi indította önöket uraim kiméletes eljárásra, nem tudom, annyit azonban elmondhatok hogy semmi esetre arányban nem áll azon ezrek verejtékével, kik a Szt. bírói palota — sub tituló járási börtön — felépítésére szükségeltető 90 ölnyi követ össze hordani jogtalanul kényszerítettettek stb. stb.

Ne feledjék azt uraim, hogy nem a nép van a szolgabíróért, hanem a szolgabíró a népert.

Ez azon férfiú, ki bírói karakterével összeegyeztethetnek találta a legaljasabb rágalmakkal feladni br. A. K. urnak, kinek jóságát bírom;

Ez azon férfiú, ki minden időben töle kitelhető módon, s ha leleményes gyalázásaiban kimerült, hivatali hatalmával élve, meggyalázta családunkat; S végre ez azon férfiú, ki midőn mindezekért lovagias elégtételt kértem feladott a törvényszéknek.

Ime mélyen tisztelt bizottmány, ily férfiában találták fel önök a bírói minősítvény legelső kelékét: a fedhetlen jellemet, becsületességet, midőn bizalmukkal megtisztelték; már pedig, ha a törvényszéki bírákban legfőbb kellékül megkívántatik a fedhetlen jellem; akkor anánálkább megkívántatik a szolgabírákban, kik nem törvénytudó felekké állanak szemköztt mint amazok; hanem legtöbbsnyire tudatlan paraszt néppel.

F néppel szemben az igazság kiszolgáltatása csak a szolgabírói fedhetlen jellemben van garantírozva. — Tökéletesen hiszem uraim, hogy önök, midőn ez embert bizalmukkal megtisztelték, midőn az ismereten börtönügyi botrányval oly kiméletesek voltak irányában, nem tudták azokat, miket elmondottam, s éppen azért tartottam szükségesnek elmondani, hogy tudják.

S ezzel erőmhez képest, megtettem kötelességemet, most önökön van a sor hogy teljesítsék.

Schiller József

Bergheer színháza

szellem- és kisértetjelenésekkel felállítva a főtérén.

Ma, ugymint naponkint este 7 órakor előadás.

IV. és utolsó előtti Cyclus.

Műsorozat.

Első szakasz:

Festői színház:

A Lago-maggiore a' baromai szigetekkel.

Gyalogosok és hajók élénkitik a partot és tót.

Második szakasz:

Bűvölés, természettan, csalképletek.

1. Le pendule. 2. L'abad'jour. 3. Alladin bűv ünnepe. 4. Játék egy dióval sat. 5. Egy inditási készlet. 6. Divatos tárcza. 7. A' senegalli ember, mint tyúk. 8. Egy liqueurs üveg.

Végezetül: emlékezőtehetség gyakorlatok ezen czim alatt: a' Prevosti látnoknó Bergheer asszony által előadva.

Harmadik szakasz:

„Hans Sachs” varázsmalma, vén nőket fiatalokká varázsolni.

Negyedik szakasz.

Géptani világ ábrázolat, egy Hydro-Oxigen légszesz készlet segítségével.

Egy a nyílt tengeren levő hajó, viharj támad, villám csap az árbocokba, a hajó elpusztúl, az idő kiderül, egy szivárvány lesz látható, a legénység megmentetik.

Lövenhof az Alhambrában, a nagy szökőkút egész szinompájában tündöklök.

Forró éghajlati vidék vizesekkel. Előterben egy krokodil mely száját mozgatja, egy kigyó tekerődzik át. Sveizi hegyesvidék, az Alpesek tűzfényben.

A St. Germain temploma. Egy bucsujárás megy rajta keresztül. Sebastopol ágyuztatása egy francia üteg által éjjel. A mozsarak elütésénél tisztán lehet a bombák menetét kísérni.

Szobor Photographiák. Amor és Psyche, egy leány, galambokat étetve, Zephir és Flóra, Satyr és a t.

Tréfás képek: Mager néni, kávét örölve. Táncloló chinai, Haus és Grete egymást csókolva. Schnüffelmayer torzképe. A gumi nyak. Egy nevető és síró fej.

A kaleidoscop gyémánt, festékjáték.

Kedden, april elsején az V-ik Cyclus kezdete.

Vasárnap, april 6-án Debreczenbe utazásom előtt utolsó előadás. — Pénteken, márcz. 28-án jótékonyczélu előadás. — Szombaton, márcz. 29-én a bevétel fele az önkéntes tüzoltók alaptőkéje javára van felajánlva.

Hely árak: Számozott hely 1 ft. Első hely 60 kr. Második hely 40 kr. Harmadik hely 20 kr. Gyermekek — 10 éven alól — valamennyi helyen félárakat fizetnek.

Pénztáryitás 6 órakor. Kezdeté 7 órakor. Napjegyek eladása a színházi pénztárnál 8—6 óráig.

ALÁÍRÁSI FELHÍVÁS

a „SZAMOSUJVÁRI TAKARÉK-PÉNZTÁR“ 200 darab részvényére. 1—3 (1)

Engedélyeztetett a magas m. kir. kereskedelmi, ipar és földmívelési miniszterium 1872. decz. 6-áról kel 11581. sz. leiratával.

Részvénytőke: 40,000 frt o. é. 400 darab részvényben 100 forintjával,
melyekből azonban csak 200 darab bocsátatik nyilvános aláírás alá.

A társulat székhelye: SZAMOSUJVÁR, Dobokamegye és Szék városra is kiterjedő hatáskörrel.
Célja ez intézetnek: Egyfelől a takarékoskást, másfelől a társadalom minden osztá-
lyának érdekeit jutányos kölcsönök által előmozdítani.

Üzletköre: Elfogad pénzbetételt s azt kamatozással növeli.
Kölcsönöz, előlegez, váltót leszámitol.

ALÁÍRÁSI FELTÉTELEK:

1. Az aláírás ápril 2., 3., 4. napján történik d. n. 3— óráig a szamosujvári „Kisegítő Pénztár-Egylet“ irodahelyiségében.
2. Az aláírás ár részvényenkint 105 frt o. é., melyből aláírás alkalmával 15 frt o. é. fizetendő.
3. A részvényárból 20 frt befizetendő 1873. május 15-éig, a további 20 frt 1873. június 15-éig, mindkét esetben id. pénztárnok Nyegrucz Kristófnál, piacszor 58. sz. háznál Szamosujvártt.

4. Netaláni tulajgyzés esetében lehető arányos leszállítás történik.
5. A ki a részvény valamelyik részletfizetésének határidejét meg nem tartja, az addig tel-
jesített befizetéseit elveszti.
6. A hátralevő 50 frt fizetésének határidejét a közgyűlés határozza meg.
7. A részvényenkint 55 frt befizetése után nyílik meg az intézet.

Szamosujvártt, az alólirt alapítók által 1873-dik évi márczius 11-kén tartott gyűlésből:

Voith Miklós, ügyvéd, id. elnök. Dr. Gajzágó László, Dobokamegye főorvosa, id. alelnök. Bartalis Miklós, ref. lelkész, id. titkár. Nyegrucz Kristóf, birtokos, id. pénztárnok. Bá-
nyai Károly, kereskedő. Gopcsa Joachim, szamosujvári „Kisegítő Pénztár-Egylet“ igazgatója. Govrik Tivadar, városi tanácsos. Hrobony Pál, gyógyszerész. Id. Moldován Simon,
birtokos. Nyegrucz Jenő, kereskedő. Placintár Dávid, városi polgármester. Id. Szappanyos Miklós, birtokos. Szongott Kristóf, városi tanácsos. Id. Turtsa Lukács, birtokos.

„VICTORIA“

biztosító társaság Kolozsvártt.

(Alapítva 1865-ben).

Biztosítéki alap, az 1871-iki zárlat szerint, törzs és tartalék tőkékben s évi bevételekben: **öt millió.**

Biztosításokat fogad el:

Tűz-, jég-, szállítási károk ellen, ugy az ember életére.

Az épület-biztosítási osztálynál kiváló figyelembe ajánltatnak a Victoria által életbeléptetett társas-, árva-vagyon és egyházi biztosítá-
mire nézt külön, rendkívül kedvezményes díjszabások vannak megállapítva. Házi berendezések, mint: butor-, fehér-, ágy-, ruhanemű stb.
különös kedvezményben részesülnek a biztosításnál. Ezeken kívül is biztosítás nyújtatik mindennemű lak- és gazdasági épületekre, gyá-
rokra, malmokra, vasuti építkezésekre, kereskedelmi raktárakra, boltban levő cikkekre, nyers és feldolgozott anyagokra, szabadban és fe-
dél alatt levő gabona és széna takarmányokra, — tűz, villámcsapás, robbanás és kihurczolkodás veszélye ellen.

Egyszersmind felhivatik a t. közönség **életbiztosítási** ajánlatait is a Victoriánál tenni meg, mely minden irányu módoza-
taiban a legnagyobb előnyöket nyújtja.

Életbiztosítási példa:

Halálesetre biztosított 2000 forint tőke évenkénti díja:

a b i z t o s í t ó
20 — 30 — 40 — 50 éves

k o r á b a n k e z d ő l e g
34 frt 60 kr. 45 frt 40 kr. 63 frt 40 kr. 95 frt 20 kr.

Ezen kívül minden módozatok, mint halálesetben fizetendő tőkék, a biztosítónak még életében fizetendő tőkék, gyermekek számára
nevelési, kiházasítási vagy férjhezmeneteli tőkék, nyugdíj vagy életjáradéki összegek, temetkezési költségek biztosítása, ugy tulélési csoport-
tokba beállítás is elfogadtatik, mindnyája kedvezményes díj s a nyeményben 50% részesülés mellett.

Előforduló károk, azonnal becsültetnek és rendeztetnek.

Bővebb felvilágosítással, átnézeti könyvekkel, a díjak iránti tájékozással szolgálnak a társasági felügyelők s vidéki ügynökségek.

A Victoria biztosító társaság vezérügynöksége Kolozsvártt.
Wagner. SZász.

A legkedveltebb két sorsjegyet

CSAK 2 FRTOS havi részletekben lehet
megszerezni, és pedig:

1 drb Salzburgi sorsjegyet, melynek az évben 5 hu-
zása van, ugymint: január,
márczius, május, szeptember és november havakban; továbbá:

1 drb Szász-Meiningeni sorsjegyet, melynek évenkénti
3 hu zása márc-
zius, július és november havakban történik.

Egy ily sorsjegy tulajdonosa már az első részlet lefizetése
után csak egyedül játszik és tarthat igényt a

45,000, 40,000, 30,000 frtos stb. nyereményekre.

A 25 havi 2 frtos részletek lefizetése után kiszolgáltatjuk
az eredeti 1 darab Salzburgi
„ „ 1 „ Szász-Meiningeni } sorsjegyet.

Videkröli megrendelések az első részlet beküldése vagy után-
vét mellett rögtön eszközöltetnek.

Politzer Zsigmond és Társa
bankház Pesten, fűrdőutca 1. sz.

VIZGYÓGYÁSZATI JELENTÉS.

Mindazon szenvedők, kik a természetes (viz) gyógyászatban ne-
talan bizalmukat helyezték, ezennel értesítetnek, miszerint a ko-
lozvári „VIZ-GYÓGYINTÉZET“ a kor igényeinek megfelelőleg
újabbal felszerelve folyó évi ápril 1-ő napján leszállított árszabály
mellett újra megnyitattik.
Az illetők sziveskedjenek ebbeli szándékukat intézeti orvos t.
Vélis Simon ural (majális-utca 2. sz.) mielőbb tudatni.
Kolozsvártt, 1873. márczius 21.

Az igazgatóság.

KARVÁZY GYULA

ajánlja a középütczában levő, dú-
san berendezett

**CSEMEGE-, BOR- és SÖR-
csarnokát**

hol is mindenféle hideg ételek,
borok,

Dréher-féle sörök

12—+ (5) **GYÜMÖLCSÖK**

stb. leszállított árban a leg-
pontosabban kiszolgáltatnak.